

Premierzy III Rzeczypospolitej

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Linia chronologiczna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: CBOS, *Pierwsze notowania rządu Mateusza Morawieckiego*, 2018 r., dostępny w internecie: cbos.pl [dostęp 20.05.2020 r.].
- Źródło: Piotr Pacewicz, *Chcemy dobrego premiera*, 8.02.2007 r., dostępny w internecie: wyborcza.pl [dostęp 20.05.2020 r.].
- Źródło: Tomasz Niezgoda, *Wojewoda odwołała Radę Powiatu w Końskich. Premier wskaże komisarza*, dostępny w internecie: kielce.tvp.pl [dostęp 20.05.2020 r.].
- Źródło: PAP, *Premier Ewa Kopacz spotkała się z żonami górników*, dostępny w internecie: wnp.pl [dostęp 20.05.2020 r.].

- Źródło: AKUNE, *Premier Morawiecki powołał nowych wojewodów*, dostępny w internecie: tvp.info [dostęp 20.05.2020 r.].
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 19.05.2020 r.].

Premierzy III Rzeczypospolitej

Źródło: Adrian Grycuk, licencja: CC BY-SA 3.0.

« Piotr Pacewicz

Chcemy dobrego premiera

Wśród potrzeb człowieka psychologowie przeoczyli do tej pory pragnienie, żeby mieć dobrego premiera. To dlatego każdy premier ma na starcie tak wysokie notowania. Gorzej zwykle jest na końcu, gdy opinia publiczna bywa wręcz okrutna.

W maju 2005 r., gdy kończyła żywot Polska SLD, zapytaliśmy Polaków, jak oceniają wszystkich – wtedy dziesięciu – premierów wolnej Polski. Tragicznie wypadły oceny Millera – ludzie zapomnieli, że to on negocjował nasze wejście do Europy, także Oleksy był na dużym minusie. Oceny mieszane dostali: i Buzek, który tyle w Polsce zmienił, i Olszewski, który tyle chciał zmienić, i Bielecki, który kończył pierwszy okres transformacji, i Suchocka, i Pawlak, i Belka. Na plusie był Cimoszewicz, który kojarzy się z koniunkturą lat 90., ale naprawdę dobrze oceniliśmy tylko Mazowieckiego. Czy dlatego, że to

on wolną Polskę odkreślił od PRL „grubą linią”? Czy dlatego, że była w oczy jego uczciwość, czasem nieporadna, bez śladu PR? Jego staromodna wiara w misję polityki?”

Źródło: Piotr Pacewicz, *Chcemy dobrego premiera*, 8.02.2007 r., dostępny w internecie: wyborcza.pl [dostęp 20.05.2020 r.].

Niektórzy szanowani, inni kontrowersyjni. Jednych pamiętamy za ich dobre i złe decyzje polityczne, innych głównie z afer, anegdot czy charakterystycznych powiedzonek. Wszystkich możemy rozliczać dzięki cyklicznym, wolnym wyborom do sejmu, który zadecyduje o składzie kolejnego rządu i osobie Prezesa Rady Ministrów. Premierzy III RP – jacy byli, za co ich pamiętamy? Jakie znaczenie w systemie politycznym ma Prezes Rady Ministrów? Co to znaczy „być dobrym premierem”?

Twoje cele

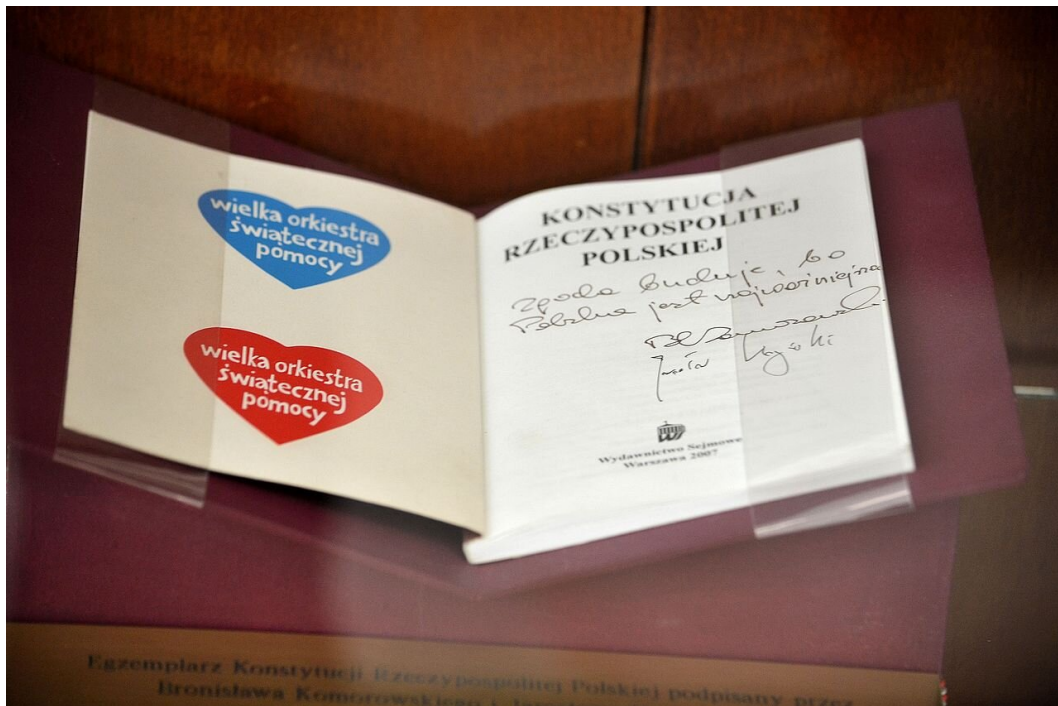
- Scharakteryzujesz rolę i znaczenie Prezesa Rady Ministrów w polskim systemie politycznym.
- Przeanalizujesz dokonania i porażki polskich premierów III RP i ułożysz premierów III RP w porządku chronologicznym.
- Rozważysz, co to znaczy „być dobrym premierem”.
- Ocenisz, który z premierów III RP najlepiej przysłużył się naszemu państwu.

Przeczytaj

Premier to potoczne określenie Prezesa Rady Ministrów – osoby stojącej na czele **kolegialnego** organu władzy wykonawczej, Rady Ministrów, potocznie nazywanej rządem.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Konstytucja RP

Źródło: Adrian Grycuk, licencja: CC BY-SA 3.0.

Artykuł 146 Konstytucji RP mówi natomiast o kompetencjach Rady Ministrów, do których zalicza:

- prowadzenie polityki wewnętrznej i zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej;
- kierowanie **administracją rządową**;
- zapewnianie wykonania ustaw;
- wydawanie **rozporządzeń**;
- koordynowanie i kontrolowanie prac organów administracji rządowej;
- ochronę interesów **Skarbu Państwa**;
- uchwalanie projektu **budżetu państwa**;
- kierowanie wykonaniem budżetu państwa oraz uchwalanie zamknięcia rachunków państwowych i sprawozdania z wykonania budżetu;
- zapewnianie bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego państwa oraz porządku publicznego;

- sprawowanie ogólnego kierownictwa w dziedzinie stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi;
- zawieranie umów międzynarodowych wymagających ratyfikacji oraz zatwierdzanie i wypowiedzanie innych umów międzynarodowych;
- sprawowanie ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności kraju oraz określanie corocznie liczby obywateli powoływanych do czynnej służby wojskowej;
- sprawy polityki państwa niezastrzeżone dla innych organów państwowych i samorządu terytorialnego.

Słownik

administracja rządowa

obok administracji samorządowej część administracji publicznej; kierowane przez Radę Ministrów centralne i terenowe urzędy odpowiadające za realizację powierzonych im w ustawach zadań

budżet państwa

podstawowy plan finansowy, który obejmuje dochody i wydatki państwa; budżet uchwała się na okres roku budżetowego, który często pokrywa się z rokiem kalendarzowym

kolegialność

metoda tworzenia i działania niektórych organów administracji publicznej, polegająca na zakładaniu wieloosobowych organów decyzyjnych podejmujących wspólną decyzję (najczęściej większością głosów)

notowania rządu

ocena działalności rządu dokonywana poprzez badania opinii publicznej

reforma

proces stopniowego przekształcania elementów systemu politycznego, nienaruszający jego podstawowych reguł i mechanizmów, przebiegający pod kontrolą instytucji władzy politycznej

rozporządzenie

akt normatywny wydawany na podstawie i w celu wykonania ustawy

Skarb Państwa

instytucja (najczęściej osoba prawna), która reprezentuje w obrocie prawnym państwo jako właściciela majątku państwowego

Linia chronologiczna

Polecenie 1

Zapoznaj się z osią czasu i wykonaj polecenie.

Prezysi Rady Ministrów III Rzeczypospolitej

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Źródło: J.M.K. Kokot, d-art.ppstatic.pl, infoscienko.pl, kasinaski.pl, r-scale-20.dcs.redcdn.pl, wyborcza.pl, tylko do użytku edukacyjnego.

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.**

Art. 154

1. Prezydent Rzeczypospolitej desygnuje Prezesa Rady Ministrów, który proponuje skład Rady Ministrów. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje Prezesa Rady Ministrów wraz z pozostałymi członkami Rady Ministrów w ciągu 14 dni od dnia pierwszego posiedzenia Sejmu lub przyjęcia dymisji poprzedniej Rady Ministrów i odbiera przysięgę od członków nowo powołanej Rady Ministrów.

2. Prezes Rady Ministrów, w ciągu 14 dni od dnia powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej, przedstawia Sejmowi program działania Rady Ministrów z wnioskiem o udzielenie jej wotum zaufania. Wotum zaufania Sejm uchwała bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

3. W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie ust. 1 lub nieudzielenia jej wotum zaufania w trybie ust. 2 Sejm w ciągu 14 dni od upływu terminów określonych w ust. 1 lub ust. 2 wybiera Prezesa Rady Ministrów oraz proponowanych przez niego członków Rady Ministrów bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje tak wybraną Radę Ministrów i odbiera przysięgę od jej członków.

Art. 155

1. W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie art. 154 ust. 3 Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu 14 dni powołuje Prezesa Rady Ministrów i na jego wniosek pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę. Sejm w ciągu 14 dni od dnia powołania Rady Ministrów przez Prezydenta Rzeczypospolitej udziela jej wotum zaufania większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

2. W razie nieudzielenia Radzie Ministrów wotum zaufania w trybie określonym w ust. 1, Prezydent Rzeczypospolitej skracając kadencję Sejmu i zarządza wybory.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 19.05.2020 r.].

Ćwiczenie 5

Zapoznaj się z treścią artykułu i wykonaj polecenie.

gazeta WYBORCZA

WASZ PREZYDENT NASZ PREMIER

Potrzebny jest układ nowy, możliwy do zaakceptowania przez wszystkie główne siły polityczne

W najbliższym czasie przesądzą o kształcie układu politycznego w Polsce. Dotychczas największe emocje wzbudzała osoba kandydata do urzędu prezydenta. To że, że w takiej sytuacji górę bierze pamięć i retoryka. Spróbujmy przyrzec się sytuacji spokojnie i odpowiedzieć: jaki układ polityczny jest Polsce potrzebny na najbliższe miesiące i lata?

Sytuacja gospodarcza jest katastrofalna. Krajowi grożą społeczne wybuchy i niepokoje. Miążące zwycięstwo „Solidarności” w wyborach dowodzi, że Polacy opowiadają się za zasadniczą zmianą. Ten sam sens mają powtarzające się głosy na temat ewentualnej kandydatury Lecha Wałęsy do urzędu prezydenta.

Cóż odpowiada na to przewodniczący „Solidarności”? Przypomina realia sytuacji międzynarodowej i wewnętrznej. Przypomina o sąsiedach Polski ze wschodu, zachodu i południa; przypomina o dysponentach aparatu przemocy (MSW, MON) w Polsce. Zastanawiamy się nad tymi uwarunkowaniami.

W naszej części świata trwa ostry konflikt przeciwników totalitarnego komunizmu z jego obrońcami. Jest doniosłym znakiem czasu, że w ZSRR dokonuje się proces destabilizacji. Zachodzące tam przeobrażenia, wynik nacisku sił antytalitarnych, nakazują stwierdzić, że wspólnym celem narodu polskiego i narodów ZSRR jest przezwyciężenie stalinowskiego dziedzictwa i budowa ładu demokratycznego. W ZSRR trwają poszukiwania rynkowego mechanizmu gospodarczego i sposobów dekolokalizacji rolnictwa. Budzą się do życia narodowe kultury i ludzkie aspiracje do wolności i godności.

Czyż sena polskich wysiłków nie jest podobny? I czyż nie taka jest płaszczyzna wspólnoty naszych interesów? Dlatego przemiany w Polsce nie godzą w rosyjski interes narodowy — ani też w interes żadnego z narodów Związku Radzieckiego — lecz w system totalitarny stalinowskiego komunizmu. Głosy u-powszechniające dziś w Polsce antyrosyjską fobię — tak

starannie rejestrowane przez obserwatorów — są wyrazem prowokacją organizowaną przez przeciwników przemian. Inaczej w NRD i Czechosłowacji. Tam gazety radzieckie są konfiskowane, a dążenia reformatorskie tłumione. Czyż jest Polska postrzegana z Moskwy? Wielkim i ważnym laboratorium procesu przechodzenia od systemu totalitarnego do demokracji parlamentarnej. Nasza porażka lub sukces wzmocni lub przekreśli tendencje powrotu do stalinizmu w Moskwie.

W jaki sposób może ruch demokratyczny zwyciężyć stalinowską nomenklaturę bez rewolucji i przemocy? Twierdzą, że tylko poprzez sojusz demokratycznej opozycji z reformatorskim skrzy-

dłem obozu władzy. Polska stoi w obliczu takiej możliwości. Zważymy: nie jest łatwo wyjąć z totalitarnego komunizmu. Doład nikomu to się nie udało. Podjąć musimy zatem dzieło bez precedensu.

Polisce potrzebny jest teraz silny i wiarygodny układ władzy. Nie wystarczy żadne zmiany fasadowe: zastąpienie jednego drugim spośród kandydatów na prezydenta czy premiera. Dlatego twierdzą: roztrząsanie osobistych przewag generałów Jaruzelskiego i Kiszcza jest drogą fałszywą. Oba z nich przez wiele lat publicznie atakowałem, i o obu mogłbym dziś powiedzieć sporo słów pozytywnych. Wszelako rzecz nie w ludziach, lecz w mechanizmach.

Potrzebny jest układ nowy, możliwy do zaakceptowania przez wszystkie główne siły polityczne. Nowy, nie gwarantujący kontynuacji.

Takim układem może być porozumienie, na mocy którego prezydentem zostanie wybrany kandydat z PZPR, a teka premiera i misja sformowania rządu powierzona kandydatowi „Solidarności”.

Taki prezydent będzie gwarantował ciągłość władzy, umów międzynarodowych i wojskowych sojuszy. Taki rząd będzie miał mandat ogromnej większości Polaków i zagwarantuje konsekwentną zmianę systemu gospodarczego i politycznego. Tylko taki układ władzy może zrealizować w praktyce postulat „wielkiej koalicji” i ma szansę otrzymać odpowiednią pomoc dla odbudowy gospodarczej kraju. I będzie to układ wiarygodny dla Polski i świata.

Adam MICHNIK

Mówi prezydent Bush

Nie ma wolności bez Solidarności

NR 40 w Poniedziałek 3 lipca, 1989

Redaguje kolegium:
Helena Luczywo, Adam Michnik,
Juliusz Rawicz, Ernest Szostak.

Pierwsza strona *Gazety Wyborczej* z artykułem Adama Michnika *Wasz prezydent, nasz premier* z 3 lipca 1989 r.

Źródło: *Gazeta Wyborcza*, dostępny w internecie: wyborcza.pl [dostęp 19.05.2020 r.], tylko do użytku edukacyjnego.

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z materiałami źródłowymi i wykonaj polecenie.

Do stycznia 1992 roku pytanie brzmiało: „Czy, Pana(i) zdaniem, nowy rząd budzi u większości ludzi...”, w lipcu 1992 połowa respondentów odpowiadała na pytanie w starej wersji, połowa zaś w nowej, a otrzymane wyniki zostały uśrednione.

* Do listopada 1997 roku odpowiedź brzmiała: „rozczarowanie, bo nic się nie zmieni”.

** W tym pomiarze nie pytano o obojętność.

Oprac. na podst. CBOS, *Pierwsze notowania rządu Mateusza Morawieckiego*, cbos.pl.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi (wg terminów badań):	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
w %:			
Tadeusz Mazowiecki (IX '89)	82	2	16
Jan Krzysztof Bielecki (I '91)	34	8	58
Jan Olszewski (I '92)	48	19	33
Hanna Suchocka (VII '92)	67	6	27
Waldemar Pawlak (X '93)	61	21	18
Józef Oleksy (IV '95)	52	20	28
Włodzimierz Cimoszewicz (III '96)	49	24	27
Jerzy Buzek (XI '97)	47	13	40
Leszek Miller (XI '01)	53	22	25
Marek Belka (VI '04)	24	42	34
Kazimierz Marcinkiewicz (XI '05)	48	23	29
Jarosław Kaczyński (VIII '06)	32	51	17
Donald Tusk (XI '07)	62	22	16
Donald Tusk (XII '11)	49	38	13
Ewa Kopacz (X '14)	44	29	27

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi (wg terminów badań):	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
Beata Szydło (XII '15)	33	44	23
Mateusz Morawiecki (I '18)	54	20	26

Źródło: CBOS, *Pierwsze notowania rządu Mateusza Morawieckiego*, 2018 r., dostępny w internecie: cbos.pl [dostęp 20.05.2020 r.].

Ćwiczenie 7

Źródło:

Jan Krzysztof Bielecki – K. M. Borkowski, *Dziennik Dolnośląski*, CC BY-SA 3.0.

Marek Belka, NBP, CC BY-SA 2.0.

Jerzy Buzek, Euku, CC BY-SA 3.0.

Beata Szydło, Photo Claude TRUONG-NGOC, CC BY-SA 3.0.

Ewa Kopacz, Platforma Obywatelska RP, CC BY-SA 2.0.

Ćwiczenie 8

Zapoznaj się z materiałami źródłowymi i wykonaj polecenie.

Nagłówek 1

” Tomasz Niezgoda

Wojewoda odwołała Radę Powiatu w Końskich. Premier wskaże komisarza

Źródło: Tomasz Niezgoda, *Wojewoda odwołała Radę Powiatu w Końskich. Premier wskaże komisarza*, dostępny w internecie: kielce.tvp.pl [dostęp 20.05.2020 r.].

Nagłówek 2

” PAP

Premier Ewa Kopacz spotkała się z żonami górników

Źródło: PAP, *Premier Ewa Kopacz spotkała się z żonami górników*, dostępny w internecie: wnp.pl [dostęp 20.05.2020 r.].

Nagłówek 3

” AKUNE

Premier Morawiecki powołał nowych wojewodów

Źródło: AKUNE, *Premier Morawiecki powołał nowych wojewodów*, dostępny w internecie: tvp.info [dostęp 20.05.2020 r.].

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Rabięga

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Premierzy III Rzeczypospolitej

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

6) przedstawia kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wymienia podstawowe działy administracji rządowej i zadania wojewody; wyjaśnia rolę prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia procedury powoływania i odwoływania rządu, używając określeń: wotum zaufania, konstruktywne wotum nieufności, wotum nieufności wobec ministra, dymisja (w tym w wyniku skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej).

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie przedsiębiorczości;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- charakteryzuje rolę i znaczenie Prezesa Rady Ministrów w polskim systemie politycznym;
- charakteryzuje dokonania i porażki polskich premierów III RP i układu premierów III RP w porządku chronologicznym;
- rozważa, co to znaczy „być dobrym premierem” i który z premierów III RP najlepiej przysłużył się naszemu państwu.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rybi szkielet;
- lekcja odwrócona.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Nauczyciel rysuje na tablicy szkielet ryby. W „głowie” zapisuje zagadnienie wprowadzające „Być dobrym premierem”.
2. Uczniowie podają swoje propozycje i ich uzupełnienia, które nauczyciel zapisuje przy „ościach” głównych i mniejszych. Chętny/wybrany uczeń podsumowuje ustalenia klasy przedstawione na wspólnym schemacie.

Faza realizacyjna

1. Podczas poprzednich zajęć pomiędzy uczniów rozdzielone zostały zadania – każdy przygotowuje minutową prezentację sylwetki jednego z premierów III RP, przedstawiającą go w dobrym świetle, lub minutową krytykę rządów jednego z premierów.
2. Uczniowie zgodnie z kolejnością wyznaczoną przez oś czasu przedstawiają sukcesy i porażki kolejnych premierów III RP.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel przeprowadza głosowanie. Uczniowie wybierają najlepszego premiera III RP zgodnie z przyjętymi przez siebie na początku lekcji kryteriami oraz na podstawie prezentacji sylwetek przedstawionych podczas zajęć.

Praca domowa:

Rozwiąż ćwiczenia interaktywne 1–8.

Materiały pomocnicze:

Piotr Pacewicz, *Chcemy dobrego premiera*, wyborcza.pl.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., sejm.gov.pl.

CBOS, *Pierwsze notowania rządu Mateusza Morawieckiego, Komunikat z badań nr 9/2018*, cbos.pl.

Adam Michnik, *Wasz prezydent/Nasz premier*, wyborcza.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Nauczyciel może wykorzystać przygotowane przez uczniów charakterystyki do przeprowadzenia quizu – chętne lub wybrane osoby czytają charakterystykę rządów, zadaniem reszty klasy jest zgadnięcie, o którym premierze mowa. Najciekawszymi informacjami zdobytymi w czasie gry uczniowie uzupełniają linię chronologiczną.